

А. В. Жаворонок,
к. е. н., доцент, доцент кафедри бізнесу, адміністрування та права,
ЗВО "Університет трансформації майбутнього"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9274-8240>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.3.212

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСІВ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ІНСТИТУЦІЙНОЇ АРХІТЕКТУРИ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

A. Zhavoronok,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Business, Administration and Law,
Higher Educational Institution "University of Future Transformation"

DIGITALIZATION OF FINANCE AS A FACTOR IN SHAPING THE NEW INSTITUTIONAL ARCHITECTURE OF UKRAINE'S FINANCIAL SECTOR

У статті досліджуються інституційні зміни фінансового сектору України, спричинені процесами цифровізації фінансів та розвитком FinTech-ринку. Проаналізовано сучасні тенденції трансформації фінансових інструментів, ролей інститутів і моделей взаємодії між учасниками ринку в умовах впровадження цифрових технологій. Визначено ключові сфери діяльності FinTech-компаній, що формують нову інституційну архітектуру фінансового сектору, зокрема технологічну інфраструктуру, платіжні сервіси та рішення на основі штучного інтелекту. Розглянуто основні тренди розвитку FinTech, включаючи багатофункціональні мобільні застосунки, кібербезпеку, open banking, мультивалютні картки та embedded finance. Особлива увага приділена аналізу впливу цифровізації на трансформацію ролей фінансових інститутів, зміцненню фінансової інклюзії, підвищенню рівня безпеки та ефективності фінансових послуг. Визначено, що розвиток FinTech-екосистеми супроводжується формуванням нових інституційних моделей взаємодії, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності національного фінансового сектору на світовому ринку.

In the current context of global digital transformation, the financial sector is undergoing fundamental institutional changes driven by the widespread adoption of advanced digital technologies and the active development of the FinTech industry. The relevance of this study is determined by the need for a comprehensive understanding of the mechanisms underlying the transformation of financial institutions, which define the efficiency, security, and innovativeness of financial services, especially in the context of Ukraine's national economy. Digitalization of finance creates new challenges and opportunities for traditional financial structures while simultaneously altering the roles and interactions of market participants. This article provides a thorough analysis of the digitalization processes within Ukraine's financial sector, accompanied by the growth of FinTech companies and the implementation of innovative technologies. It examines current trends in the transformation of financial instruments, institutional roles, and interaction models that form the new

institutional architecture of the financial system. Particular attention is paid to key areas of FinTech activity, such as technological infrastructure, payment services, artificial intelligence-based solutions, and their impact on enhancing financial inclusion and expanding access to financial services. The article offers a detailed analysis of the main trends in the FinTech market, including the development of multifunctional mobile applications, strengthening cybersecurity, active implementation of open banking, the emergence of multi-currency cards, and the integration of embedded finance — all of which collectively form the foundation of a new digital ecosystem. It is determined that these trends contribute not only to the technical modernization of the sector but also to a fundamental change in the institutional models of interaction among banks, FinTech companies, regulators, and consumers. Furthermore, the article highlights challenges related to adapting the regulatory framework, ensuring cybersecurity, and managing risks amid rapid digital transformation — issues critical for maintaining stability and trust in the financial sector. The research demonstrates that effective integration of digital technologies into the financial sector requires synergy between innovation, regulatory policy, and active engagement of all stakeholders. The results obtained can be used to shape strategic directions for the development of Ukraine's financial sector, enhance its competitiveness on the international stage, and build a resilient, inclusive, and secure digital financial system capable of meeting future challenges.

Ключові слова: цифрова трансформація, фінансовий сектор, FinTech, інституційні зміни, фінансова інклюзія, кібербезпека, open banking, вбудовані фінансові послуги, штучний інтелект.

Key words: digital transformation, financial sector, FinTech, institutional changes, financial inclusion, cybersecurity, open banking, embedded finance, artificial intelligence.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний фінансовий сектор перебуває на порозі масштабних трансформацій, викликаних стрімким розвитком цифрових технологій і появою нових фінансових інструментів. Цифровізація фінансів створює не лише технічні нововведення, а й змінює саму природу фінансових інститутів, їхні ролі, функції та взаємодію. Традиційні моделі організації фінансових послуг поступово витісняються цифровими платформами, що відкриває нові можливості, але й породжує низку викликів для стабільності, регулювання та безпеки фінансового сектору.

В Україні процес цифровізації фінансової сфери відбувається на фоні структурних змін економіки, підвищеної нестабільності та потреби у посиленні фінансової інклюзії. Водночас розвиток FinTech-компаній та впровадження інноваційних фінансових технологій змінюють традиційні інституційні архітектури, викликаючи необхідність перегляду існуючих підходів до регулювання, управління ризиками та забезпечення довіри учасників ринку.

Попри значні досягнення у впровадженні цифрових рішень, в Україні залишається низка проблем, пов'язаних із неузгодженістю регуляторної бази, недостатньою інтеграцією нових цифрових інструментів у традиційний фінансовий сектор, а також обмеженнями у доступі до цифрових фінансових послуг для певних груп населення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасній науковій літературі цифровізація фінансового сектору розглядається як багатовимірний процес, який охоплює технологічні, організаційні та інсти-

туційні аспекти. Так, Р. Дюк [1] виділяє ключові тренди цифровізації фінансової сфери, зокрема вплив FinTech компаній та мобільного банкінгу на трансформацію фінансових відносин і створення платформних бізнес-моделей, що змінюють традиційні функції інститутів фінансового сектору.

Аналіз досліджень FinTech сектору, проведений М. R. M. Salem та S. Shahimi, фіксує прискорений розвиток FinTech досліджень у 2025 році, зокрема у напрямі цифрових інновацій та їх впливу на фінансову екосистему [2]. Аналогічно, огляд публікацій, проведений J.A. Jafri та ін., виявляє, що штучний інтелект, блокчейн та інші цифрові технології є домінуючими темами у FinTech дослідженнях, що зумовлено потребою принципово нових, безпечних і ефективних рішень у фінансових сервісах [3].

Одним із важливих напрямів у сучасних дослідженнях є вплив FinTech на фінансову інклюзію. D. Le P. Ha і D. K. Nguen зосереджують увагу на трьох основних кластерах: появі нових цифрових сервісів, трансформації ринкового ландшафту та ролі різних стейкхолдерів у FinTech екосистемі, що підтверджує стратегічний характер цифрових інновацій для розширення доступу до фінансів [4].

На рівні практичних та прикладних досліджень акцентується увага на конкретних технологічних впливах, таких як інтеграція штучного інтелекту у взаємодію з користувачем та посилення безпеки фінансових процесів. Так, F. Adedoyin і H. Dogan аналізують, яким чином Human Centred AI створює персоналізовані сервіси, підвищує якість User Experience (UX) і одночасно інтегрує можливості автоматичного виявлення шахрайства та управління ризиками [5].

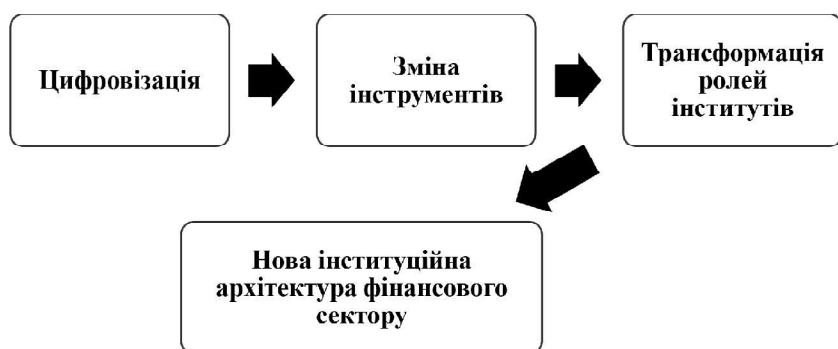

Рис. 1. Вплив розвитку FinTech на інституційну архітектуру фінансового сектору України

Джерело: сформовано автором на основі [13].

Р. Журко, Є. Щербак розглядають ключові фактори цифрової трансформації банківської системи та специфіка адаптації інноваційних рішень у умовах України [6].

Таким чином, науковий дискурс навколо цифровізації фінансів і FinTech інновацій є широким і мультидисциплінарним, з особливим акцентом на технологічні драйвери, регуляторні аспекти, вплив цифрових рішень на доступ до фінансів і на зміну інституційної архітектури фінансового сектору як в Україні, так і в глобальному контексті.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою цієї статті є комплексне дослідження інституційних змін фінансового сектору України під впливом процесів цифровізації фінансів та розвитку FinTech-ринку. У рамках дослідження ставиться завдання визначити ключові трансформації у структурі фінансових інститутів, зміну ролей і функцій учасників ринку, а також вплив нових цифрових інструментів на інституційну архітектуру фінансової системи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Цифровізація фінансової сфери впродовж останнього десятиліття стала одним із ключових чинників глибокої трансформації фінансового сектору, зумовивши не лише технологічні зрушення, а й фундаментальні інституційні зміни.

Цифровізація фінансової сфери стала предметом активних наукових дискусій, оскільки її розвиток зумовлює глибокі трансформації фінансових інститутів, інструментів і механізмів функціонування фінансового сектору.

Цифровізація виступає глобальним інструментом модернізації економіки, зокрема фінансового сектору, і вона повинна стати не лише технологічним трендом, а й частиною стратегічної політики держав щодо інтеграції в сучасну цифрову економіку (О. Борзенко, А. Глазова [7]).

Р. Дюк зазначає, що цифровізація фінансового сектору супроводжується глибокою трансформацією його функцій та інструментів, зокрема появою FinTech-компаній, автоматизацією, високою стандартизацією й використанням технологій блокчейн, що змінює моделі створення вартості для клієнтів і посилює інноваційний потенціал фінансових установ [1].

І. Кочума підкреслює, що цифровізація банківської діяльності складається з послідовних етапів — від по-

яви цифрових каналів і продуктів до створення "цифрового ДНК" банку, що радикально змінює моделі обслуговування, бізнес-процеси і цілісну структуру банківського сектору [8].

Є. Сопін стверджує, що перехід фінансових послуг у цифрову площину, розвиток FinTech і електронних платіжних сервісів сприяє модернізації фінансової системи, підвищує ефективність операцій та розширює можливості доступу клієнтів до фінансових продуктів [9].

Д. Бірюк підкреслює, що цифрові технології формують нову взаємодію між учасниками фінансових відносин, змінюючи способи створення цінності, підвищуючи персоналізацію та замінюючи традиційні бізнес-моделі банків на цифрові платформи і сервіси [10].

В результаті цифровізація відіграє ключову роль у формуванні фінансової інклюзії, адже розширює доступ до фінансових послуг, потребує нових регуляторних механізмів і підвищує роль цифрової грамотності споживачів у національній економіці (К. Краус та ін. [11]).

Узагальнення наукових підходів до трактування цифровізації фінансової сфери дає підстави стверджувати, що цей процес виходить за межі суто технологічних змін і набуває чітко вираженого інституційного характеру. Цифровізація розглядається як фактор трансформації фінансових інструментів, бізнес-моделей та механізмів взаємодії між учасниками фінансового ринку, що супроводжується переосмисленням ролі традиційних фінансових інститутів і появою нових інституційних форм, зокрема FinTech-компаній та цифрових платформ.

В українських умовах процес цифровізації фінансового сектору набули особливої динаміки під впливом розвитку ринку фінансових технологій, зростання попиту на дистанційні фінансові послуги, а також необхідності забезпечення безперервності фінансових операцій в умовах кризових викликів і воєнного стану (рис. 1).

Поширення цифрових фінансів насамперед проявляється у зміні інструментарію фінансового посередництва. Традиційні банківські продукти дедалі частіше замінюються або доповнюються цифровими платіжними сервісами, мобільним банкінгом, платформними моделями кредитування, електронною ідентифікацією клієнтів, автоматизованими системами комплаєнсу та аналітики даних. Саме FinTech-компанії в Україні стали каталізатором упровадження таких інструментів, формуючи нові стандарти швидкості, доступності та зручності фінансових послуг.

Зміна фінансових інструментів зумовлює трансформацію ролей інституційних учасників фінансового сектору. Банки поступово втрачають статус єдиних провайдерів фінансових послуг і переходять від моделі універсальних фінансових посередників до ролі платформ, інтеграторів або партнерів FinTech-екосистем. Водночас небанківські фінансові установи, платіжні організації та технологічні компанії набувають ознак повноцінних фінансових інститутів, виконуючи функції, які раніше були притаманні виключно банківському сектору. Такий

перерозподіл функцій змінює баланс сил на фінансовому ринку та посилює конкуренцію за споживача фінансових послуг.

У результаті зазначених процесів формується нова інституційна архітектура фінансового сектору України, що характеризується мережевою взаємодією учасників, зростанням ролі цифрових платформ, гібридизацією фінансових інститутів і трансформацією регуляторного середовища. Держава та регулятор у цих умовах також змінюють свою роль, переходячи від переважно контролюючих функцій до формування цифрових правил гри, стимулювання інновацій та впровадження RegTech- і SupTech-рішень.

Таким чином, розвиток FinTech-ринку в Україні виступає не лише технологічним феноменом, а й інституційним драйвером, що зумовлює послідовний ланцюг змін — від цифровізації фінансових процесів і трансформації інструментів до переосмислення ролей фінансових інститутів і формування нової інституційної моделі фінансового сектору.

Тобто, цифровізація фінансової сфери варто розглядати не лише як інструмент підвищення ефективності фінансових операцій, а як системний чинник інституційних змін, що визначає напрями подальшої еволюції фінансового сектору України.

З метою виявлення динаміки розвитку FinTech-ринку в Україні та оцінки масштабів інституційних змін фінансового сектору в умовах цифровізації доцільно проаналізувати ключові кількісні показники функціонування FinTech-компаній. Таблиця 1 дозволяє оцінити структурні зрушення та трансформацію ролей фінансових інститутів у цифровій економіці.

Аналіз показників свідчить про помірне, але стійке зростання FinTech-ринку України у 2023—2025 роках. Загальна кількість FinTech компаній збільшилася на 4,5%, що вказує на поступову стабілізацію ринку після періоду активного зростання попередніх років та перехід до етапу якісної, а не кількісної експансії.

Високий рівень концентрації FinTech компаній у Києві зберігається протягом усього періоду, при цьому темп зростання кількості компаній, що базуються у столиці, перевищує загальноринковий показник (105,8%). Це свідчить про домінування столичного фінансово-технологічного хабу, водночас поступове скорочення регіонального переліку міст у 2025 році вказує на концентрацію ресурсів та консолідацію FinTech-активності у ключових економічних центрах.

Показовою є динаміка міжнародної активності FinTech-компаній: у 2024 році спостерігається різке зростання їх кількості, однак у 2025 році відбувається певне скорочення. Незважаючи на це, загальний темп зростання за період становить 121%, що підтверджує орієнтацію українського FinTech-сектору на інтеграцію у глобальні фінансові ринки та адаптацію до міжнародних стандартів цифрових фінансів.

Найвищий темп зростання зафіксовано серед FinTech компаній, що фінансуються власним коштом (133,3%), що свідчить про підвищення рівня само-

Таблиця 1. Аналіз основних показників розвитку FinTech-ринку в Україні

Показник	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Темп зростання, %
Кількість FinTech компаній на ринку, од.	246	256	257	104,5
Кількість FinTech компаній, які базуються у Києві, од.	189	202	200	105,8
Інші регіони	Львів, Івано-Франківськ, Вінниця, Одеса, Запоріжжя, Дніпро, Харків	Львів, Луцьк, Рівне, Вінниця, Дніпро, Харків	Львів, Рівне, Дніпро, Харків	-
Кількість FinTech компаній, які працюють на міжнародному ринку, од.	81	120	98	121,0
Кількість FinTech компаній, які фінансуються власним коштом, од.	162	202	216	133,3

Джерело: сформовано автором на основі [12].

фінансування та фінансової автономії FinTech-бізнесу. Це є важливим інституційним сигналом, оскільки відображає здатність FinTech компаній функціонувати без критичної залежності від зовнішніх джерел капіталу в умовах нестабільності фінансового середовища.

У цілому отримані результати підтверджують, що розвиток FinTech-ринку в Україні супроводжується не лише кількісними змінами, а й структурними зрушеннями, які формують нову інституційну архітектуру фінансового сектору, засновану на цифрових платформах, мережевій взаємодії та підвищеній ролі небанківських фінансових інститутів.

Для аналізу інституційних змін фінансового сектору під впливом цифровізації фінансів доцільно розглянути структурний розподіл сфер діяльності FinTech-компаній в Україні. Показники (табл. 2) сформовано за

Таблиця 2. Аналіз розподілу сфер діяльності FinTech компаній в Україні (у % від загальної кількості опитаних)

Показник	2023	2024	2025
Сфера технологічної інфраструктури	24	36	28
Платіжні сервіси та грошові перекази	14	15	18
Сфера споживчого кредитування	12	7	10
RegTech	7	6	8
Цифрові / Необанки	7	4	7
Особисті фінанси / Управління капіталом	6	5	7
Бізнес-кредитування	1	4	5
Консалтинг / Аналітичні системи	2	3	3
Страхові технології	6	3	3
Юридичні технології	7	4	3
Marketplace	5	3	3
Блокчейн / Криптовалюта	5	2	2
Електронні гаманці	2	2	2
Кібербезпека / Боротьба з шахрайством	2	4	2
Краудінвестування	-	-	1
Інструмент цифрового порівняння	-	-	1

Джерело: сформовано автором на основі [12].

результатами опитування представників FinTech-компаній Української асоціації фінтех та інноваційних компаній у 2023—2025 роках і відображають еволюцію спеціалізації FinTech бізнесу, зміну пріоритетних напрямів цифрових фінансових інструментів та трансформацію функціональних ролей учасників фінансового ринку.

Аналіз структури сфер діяльності FinTech-компаній в Україні свідчить про поступову переорієнтацію фінансового сектору з продуктово-орієнтованих моделей на інфраструктурно-платформні рішення. Найбільшу частку протягом усього періоду займає сфера технологічної інфраструктури, яка у 2024 році досягла пікового значення (36%), що відображає зростаючий попит на цифрові платформи, API-рішення, хмарні сервіси та інструменти інтеграції фінансових послуг. У 2025 році частка цього сегмента дещо зменшується, однак залишається домінантною, що свідчить про формування базового технологічного каркасу нової інституційної архітектури фінансового сектору.

Суттєве зростання демонструє сегмент платіжних сервісів та грошових переказів, частка якого зросла з 14% у 2023 році до 18% у 2025 році. Це підтверджує ключову роль цифрових платіжних інструментів у трансформації фінансових відносин, зниженні транзакційних витрат та розширенні фінансової інклюзії, а також посилення позицій небанківських фінансових інститутів у сфері розрахунків.

Сегмент споживчого кредитування характеризується нестабільною динамікою: різке скорочення у 2024 році та часткове відновлення у 2025 році. Така тенденція свідчить про підвищені ризики кредитних операцій у кризових умовах та перехід FinTech-компаній від прямого кредитування до опосередкованих моделей скорингу, аналітики та партнерства з банківським сектором, що змінює їх інституційну роль.

Зростання частки RegTech-рішень з 7% до 8% у 2025 році відображає адаптацію фінансового сектору до нових регуляторних вимог та посилення ролі цифрових інструментів комплаєнсу, фінансового моніторингу й звітності. Це свідчить про інституційну трансформацію регуляторної функції та перехід до цифрових форм нагляду.

Стабілізація частки цифрових та небанків, а також сегменту управління особистими фінансами у 2025 році вказує на формування зрілих цифрових моделей фінансового посередництва, орієнтованих на клієнта та персоналізовані фінансові сервіси. Водночас скорочення частки страхових, юридичних та блокчейн-орієнтованих FinTech-рішень може свідчити про консолідацію цих ринків або зростання бар'єрів регуляторного та технологічного характеру.

Поява у 2025 році нових нішевих напрямів, зокрема краудінвестування та інструментів цифрового порівняння фінансових продуктів, відображає поступове ускладнення фінансової екосистеми та розширення спектра інституційних форм взаємодії між споживачами та фінансовими посередниками.

Тобто, структура сфер діяльності FinTech-компаній в Україні у 2023—2025 роках підтверджує, що цифровізація фінансів спричиняє зміщення ак-

центу від традиційних фінансових продуктів до цифрової інфраструктури та сервісних платформ, що є ключовою ознакою формування нової інституційної архітектури фінансового сектору та трансформації ролей фінансових інститутів у цифровій економіці.

Аналіз структурної динаміки сфер діяльності FinTech-компаній в Україні вказує на поступову зміну пріоритетів у напрямках цифрових фінансових послуг. Від домінування технологічної інфраструктури та платіжних сервісів ринок рухається у бік інтегрованих рішень, що відповідають сучасним викликам безпеки, персоналізації та відкритості фінансових систем.

У цьому контексті ключовими трендами розвитку FinTech-ринку стають інструменти і рішення, які закладають основу для нової інституційної архітектури фінансового сектору:

1. Багатофункціональність мобільних фінансових застосунків (Super-apps) — спостерігається перехід від вузькоспеціалізованих фінансових сервісів до багатофункціональних мобільних застосунків, які поєднують платежі, перекази, заощадження, кредитування, інвестиції, страхування та персональну фінансову аналітику в єдиному цифровому середовищі. Така еволюція змінює модель фінансового посередництва, трансформуючи банки й FinTech-компанії у цифрові платформи та посилюючи конкуренцію за екосистемну лояльність клієнта.

2. Посилення ролі кібербезпеки та антифрод-рішень — зі зростанням цифрових фінансових операцій кібербезпека перетворюється з допоміжної функції на ключовий інституційний елемент фінансового сектору. У центрі уваги — поведінкова біометрія, багатофакторна автентифікація, моніторинг транзакцій у режимі реального часу та захист персональних даних. Інвестиції у кібербезпеку стають обов'язковою умовою стійкості фінансових інститутів і довіри користувачів до цифрових фінансів.

3. Штучний інтелект та Big Data у фінансових рішеннях є одним із найбільш системних трендів FinTech-ринку. AI використовується для кредитного скорингу, персоналізації фінансових продуктів, прогнозування ризиків, управління ліквідністю та автоматизації комплаєнсу. Відбувається перехід від експериментального використання AI до його інтеграції у ядро фінансових бізнес-процесів, що змінює роль людського фактору у фінансових інститутах.

4. Open Banking стає основою мережевої інституційної моделі фінансового сектору, що базується на обміні даними через API. Це забезпечує інтеграцію банківських і небанківських сервісів, стимулює конкуренцію та створює умови для інновацій. У 2025—2026 роках open banking еволюціонує від регуляторної вимоги до стратегічного інструменту формування цифрових фінансових екосистем.

5. Мультивалютні картки та кроскордонні фінансові сервіси, які забезпечують зручні кроскордонні платежі, автоматичну конвертацію валют та інтеграцію з міжнародними платіжними системами. Для України цей тренд має особливе значення у контексті мобільності населення та інтеграції у світовий фінансовий простір, сприяю-

чи розвитку цифрових фінансових інструментів без географічних обмежень.

6. Embedded Finance (вбудовані фінансові послуги), фінансові сервіси дедалі частіше інтегруються у нефінансові платформи — e-commerce, логістику, маркетплейси, мобільні сервіси. Це призводить до деінституціоналізації класичних фінансових каналів та зміни ролі фінансових інститутів, які стають невидимими для кінцевого користувача.

7. Фінансова інклюзія та цифрова доступність — FinTech-інновації сприяють розширенню доступу населення до фінансових послуг, зокрема через мобільні застосунки, спрощену ідентифікацію та дистанційне обслуговування. Фінансова інклюзія розглядається як інституційний результат цифровізації, а не лише соціальний ефект.

8. Цифрові інструменти ідентифікації клієнтів та віддалене відкриття рахунків формують нову норму фінансової взаємодії, скорочуючи транзакційні витрати та прискорюючи доступ до фінансових послуг.

Отже, інновації у сфері штучного інтелекту, блокчейну, embedded finance, open banking та кібербезпеки формують основу цифрової трансформації фінансового сектору, створюючи нові бізнес-моделі, підвищуючи рівень фінансової інклюзії та закладаючи інституційні передумови для подальшої еволюції FinTech-екосистеми в Україні та світі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведений аналіз інституційних змін фінансового сектору України в контексті цифровізації фінансів і розвитку FinTech-ринку свідчить про те, що цифровізація є системним фактором, який формує нову інституційну архітектуру фінансового сектору. Результати дослідження підтверджують, що трансформація фінансових інструментів, ролей інститутів і моделей взаємодії між учасниками ринку супроводжується розвитком цифрових платформ, інфраструктурних рішень і сервісів, які змінюють традиційні бізнес-моделі банків і фінансових компаній.

Структурний аналіз сфер діяльності FinTech-компаній демонструє, що технологічна інфраструктура, платіжні сервіси та рішення на основі штучного інтелекту стають ключовими драйверами інституційної трансформації, що впливає на фінансову інклюзію, безпеку та конкурентоспроможність ринку. Одночасно зростає роль регуляторних технологій (RegTech), що свідчить про необхідність адаптації регуляторного середовища до викликів цифрової економіки.

Ключові тренди — багатофункціональні мобільні застосунки, кібербезпека, open banking, мультивалютні картки, вбудовані фінансові послуги та штучний інтелект — створюють передумови для подальшого розвитку цифрової екосистеми, що інтегрує традиційні та нові учасники фінансового ринку в єдину мережеву структуру.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з глибшим вивченням впливу цифровізації на інституційну поведінку учасників фінансового

ринку, розвитком механізмів регулювання цифрових фінансових платформ, а також оцінкою соціально-економічних ефектів фінансової інклюзії через цифрові сервіси. Важливою є також інтеграція результатів досліджень з практикою впровадження FinTech-інновацій у національну фінансову систему, що сприятиме підвищенню її стійкості і адаптивності в умовах глобальних трансформацій.

Це дослідження виконано в рамках проєкту ERASMUS+ Jean Monnet "Штучний інтелект у фінансових установах ЄС" (номер проєкту 101127170-AIFEU-ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH). Проєкт співфінансується Європейським Союзом, проте висловлені погляди та думки належать лише авторам цього проєкту і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.

Література:

1. Дюк Р. Теоретичні засади і основні тренди цифровізації фінансового сектору. Український економічний часопис. 2024. № 6. С. 17—25. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-6-3>.
2. Salem M.R.M., Shahimi S. A comprehensive analysis of FinTech (1968—2025): a bibliometric approach. Future Business Journal. № 11. P. 233. <https://doi.org/10.1186/s43093-025-00652-1>.
3. Jafri J.A., Amin M.S.I., Rahman A.A. Financial technology (Fintech) research trend: a bibliometric analysis. Discover Sustainability. 2025. № 6. P. 513. <https://doi.org/10.1007/s43621-025-01225-6>.
4. Ha D. Le P., Nguyen D.K. Financial inclusion and fintech: a state-of-the-art systematic literature review. Financial Innovation. 2025. № 11. P. 69. <https://doi.org/10.1186/s40854-024-00741-0>.
5. Adedoyin F., Dogan H. Human-Centred AI in FinTech: Developing a User Experience (UX) Research Point of View (PoV) Playbook. Computer Science. 2025. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2506.15325>.
6. Журко Р., Щербак Є. Тенденції та виклики розвитку FinTech у банківському секторі України. Науковий вісник Полісся. 2025. № 2 (29). С. 479—495. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-479-495](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-479-495).
7. Борзенко О., Глазова А. Теоретичні підходи до дослідження процесів цифровізації світової економіки. Журнал європейської економіки. 2022. Вип. 21. С. 315—31. URL: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1607> (дата звернення: 25.01.2026).
8. Кочума І. Вплив цифровізації банківського сектору на трансформацію зайнятості за сучасних умов. Фінансовий простір. 2021. № 4 (44). [https://doi.org/10.18371/fp.4\(44\).2021.149158](https://doi.org/10.18371/fp.4(44).2021.149158).
9. Сопін Є. О. Напрями цифровізації сектору фінансових послуг та забезпечення ефективності платіжних операцій у цифровій економіці. Економічний простір. 2021. № 174. С. 50—57. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/174-9>.
10. Бірюк Д. О. Трансформація фінансово-кредитних відносин в умовах цифровізації банківської діяльності. Вісник Львівського торговельно-економічного

університету. 2025. № 82. <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-82-08>.

11. Краус К., Краус Н., Поченчук Г. Інституціональні аспекти та цифровізація фінансової інклюзії в національній економіці. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 18—28. <https://doi.org/10.31649/ins.2022-2.18.28>.

12. Сайт Української асоціації фінтех та інноваційних компаній. URL: <https://fintechua.org/fintech-catalog> (дата звернення: 25.01.2026).

13. Shlapak A., Zhavoronok A., Vdovenko N., Bilousov O., Horban D. & Krylov D. (2025). The impact of digital technologies and artificial intelligence on the management of socioeconomic processes in the context of sustainable development. *RISUS — Journal on Innovation and Sustainability*. 2025. Vol. 16 (2). P. 180—193. <https://doi.org/10.23925/2179-3565.2025v16i2p180-193>.

References:

1. Diuk, R. (2024), "Theoretical foundations and main trends of digitalization of the financial sector", *Ukrainian Economic Journal*, vol. 6, pp. 17—25. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-6-3>.

2. Salem, M.R.M. and Shahimi, S. (2025), "A comprehensive analysis of FinTech (1968-2025): a bibliometric approach", *Future Business Journal*, vol. 11, p. 233. <https://doi.org/10.1186/s43093-025-00652-1>.

3. Jafri, J.A., Amin, M.S.I. and Rahman, A.A. (2025), "Financial technology (Fintech) research trend: a bibliometric analysis", *Discover Sustainability*, vol. 6, p. 513. <https://doi.org/10.1007/s43621-025-01225-6>.

4. Ha, D.L.P. and Nguyen, D.K. (2025), "Financial inclusion and fintech: a state-of-the-art systematic literature review", *Financial Innovation*, vol.11, p. 69. <https://doi.org/10.1186/s40854-024-00741-0>.

5. Adedoyin, F. and Dogan, H. (2025), "Human-Centred AI in FinTech: Developing a User Experience (UX) Research Point of View (PoV) Playbook", *Computer Science*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2506.15325>.

6. Zhurko, R. and Shcherbak, E. (2025), "Trends and challenges in the development of FinTech in the banking sector of Ukraine", *Scientific Bulletin of Polissya*, vol. 2 (29), pp. 479—495. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-479-495](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-479-495).

7. Borzenko, O. and Hlazova, A. (2022), "Theoretical approaches to the study of digitalization processes in the global economy", *Journal of European Economy*, issue 21, pp. 315—331, available at: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1607> (Accessed 25 January 2026).

8. Kochuma, I. (2021), "The impact of digitalization of the banking sector on employment transformation under current conditions", *Financial Space*, vol. 4 (44). [https://doi.org/10.18371/fp.4\(44\).2021.149158](https://doi.org/10.18371/fp.4(44).2021.149158).

9. Sopin, Y.O. (2021), "Directions of digitalization of the financial services sector and ensuring the efficiency of payment operations in the digital economy", *Economic Space*, vol. 174, pp. 50—57. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/174-9>.

10. Biryuk, D.O. (2025), "Transformation of financial and credit relations in the context of digitalization of banking activities", *Bulletin of Lviv Trade and Economic*

University, vol. 82. <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-82-08>.

11. Kraus, K., Kraus, N. and Pochenchuk, H. (2022), "Institutional aspects and digitalization of financial inclusion in the national economy", *Innovation and Sustainability*, vol. 2, pp. 18—28. <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.18.28>.

12. Ukrainian FinTech and Innovation Companies Association (2026), "FinTech Companies Catalog of Ukraine", available at: <https://fintechua.org/fintech-catalog> (Accessed 25 January 2026).

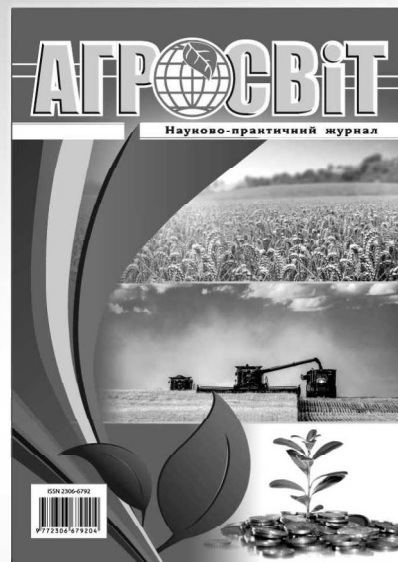
13. Shlapak, A., Zhavoronok, A., Vdovenko, N., Bilousov, O., Horban, D. and Krylov, D. (2025), "The impact of digital technologies and artificial intelligence on the management of socioeconomic processes in the context of sustainable development", *RISUS — Journal on Innovation and Sustainability*, vol. 16 (2), pp. 180—193. <https://doi.org/10.23925/2179-3565.2025v16i2p180-193>.

Стаття надійшла до редакції 25.01.2026 р.

АГРОСВІТ

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292